

مسجد جامع همدان یکی از قدیمی ترین مساجد همدان است که ساخت آن به دوره قاجاریه برمی گردد، تاریخ شروع ساخت آن در قطاربندی جلو ایوان بزرگ، سال ۱۲۵۳ ثبت شده است.

این مسجد در میدان مرکزی شهر و یکی از ۶ خیابان اصلی منشعب شده از آن (خیابان اکباتان) قرار دارد، که دارای ۳ ورودی است، ورودی قدیمی در ضلع شرقی با دالمانی طاق دار، ورودی دیگر که آن هم قدیمی است در ضلع غربی با دالمانی هشتی و مقرنس کاری شده و ورودی نوساز از سمت خیابان اکباتان هر کدام با زیبایی های خود به استقبال چشم های بینندگان نشسته اند. دو ورودی قدیمی هر یک به دیگری از طریق راسته بازارهای همدان اتصال دارد. بنای مسجد طرحی مستطیل شکل دارد و در قسمت جنوبی شامل ایوانی مرتفع و گنبدی بزرگ و دوپوشی است. رسم بندی جلو آن از آجر و کاشی معرق ساده، ساخته شده و بر روی آن ذکر جلاله الله و نام ۵ تن با کاشی فیروزه ای رنگ حک شده است. ضلع غربی مسجد شامل هشتی مقرنس کاری شده و یک شبستان کوچک و کم ارتفاع زمستانی است و گنبدخانه با ۳۲ ستون (۴ ردیف ۸ تایی) در آن جای گرفته و با سنگ و ستون های آجری ساخته شده و فضایی وسیع و روشن را شکل داده است. ضلع شرقی در مقیاسی کوچک تر از بخش قدیمی باقی مانده و شبستان اصلی مسجد دارای ۵۵ ستون (۱۱ ستون در ۵ ردیف) ساخته شده است. بنای تاریخی مسجد جامع همدان، به شماره ۱۷۳۳ در فهرست آثار ملی ایران به ثبت رسیده است. گنبد آجری بزرگ مسجد در قسمت زیر حاشیه دارای کتیبه هایی از خشت کاشی زرد است که آیه «
 إِنَّ مَآئِدَنَا مِنْ أَعْيُنِ الْمُؤْمِنِينَ وَأَلَّا يَحْسَبُوا أَنَّ مَالَهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا رَيْبٌ شَدِيدٌ وَاللَّهُ يَخْتَارُ لِمَنْ يَشَاءُ لِيُغْنِيَ عَنْهُمْ رِزْقَهُ إِنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ
 فَاعْسَىٰ أُولَىٰ كَأَنَّ كُونًا مِنْ آلِ مَهْدٍ نَ» (توبه/ ۱۸) و آیه المکرسی به خط ثلث بر آن نوشته شده است. چندی پیش در حیاط مسجد جامع در عمق حدود ۳ متری کانال های آبرسانی که متعلق به زمانهای دور است کشف شده است.

عکس از محمدرضا کتابی صیانه؛ عکاس ایگنا